

FELSZÁMOLÁSI ELJÁRÁS – AZ ADÓSNÁL VISSZATARTOTT JÓTELJESÍTÉSI GARANCIA JOGI MEGÍTÉLÉSE

I. Az olyan „jóteljesítési garancia”, amely lehetővé teszi a megrendelő részére hibás teljesítés esetére a kijavítás költségeinek közvetlen érvényesítését a vállalkozói díjból visszatartott összegből, óvadékként funkcionál.

II. A konkrét esetben az óvadékként funkcionáló pénzösszeg már a felszámolási eljárás kezdeményezése előtt az adós tulajdonába került, elkülönített vagyonként azt a felszámoló sem kezelte, így az a felszámolási vagyon része.

III. A felszámolási eljárásban privilegizált követelésként csak az óvadékkal biztosított követelés vehető figyelembe, maga az óvadék azonban nem.

/Ptk.270-271/A.§, Cstv. 4.§. /1/ bekezdése, 38.§ (5) bekezdése/

Az elsőfokú bíróság megállapította az adós fizetéseképtelenségét, elrendelte a felszámolását, és kijelölte a felszámolót.

A felszámolási eljárásban a törvényes határidőn belül a hitelező összesen 26.902.000,- Ft hitelezői igényt jelentett be.

A felszámoló arról tájékoztatta a hitelezőt, hogy a bejelentett követelését, 26.902.000,- Ft-ot és a 100.000,- Ft-os nyilvántartásba vételi díjat „f” pontba besorolt követelésként nyilvántartásba vette.

A hitelező kifogásában elsődlegesen azt kérte, hogy az elsőfokú bíróság a felszámoló fenti besorolásra vonatkozó intézkedését megsemmisítve kötelezze a felszámolót arra, hogy a fenti 26.902.000 forint összegű hitelezői igényét mint a hitelező „saját tulajdonának kiadására” vonatkozó igényét, minden más hitelezői igényt megelőző igényként vegye nyilvántartásba. A fenti óvadéknak minősülő összeget az adós társaság vagyonától különítse el, mert az nem tartozik az adós vagyonába. Arra is kérte kötelezni a felszámolót, hogy a fenti hitelezői igényéből 25.202.000 forintot fizessen ki, míg a fennmaradó 1.700.000 forintot „helyezze letétbe”. Másodlagosan a teljes hitelezői igényét a Cstv.57.§ (1) bekezdés b.) pontja szerinti kielégítési kategóriába kérte átsorolni, figyelemmel arra, hogy az óvadéokra a Cstv. a zálogjog szabályait rendeli alkalmazni.

Kifogása ténybeli alapjaként előadta, hogy a közte mint vállalkozó és az adós mint megrendelő között

- 2007. január 19. napján a „T.-i T. Üzletház” generál-kivitelezési munkálataira,
- 2009. január 30. napján a „m.-i A. Bevásárlóközpont ” kivitelezésére jött létre vállalkozói szerződés.

Az első szerződés 4.6 pontja, illetve az utóbbi szerződés 4.7 pontja szerint a felek abban állapodtak meg, hogy a hitelezőnek mint vállalkozónak járó vállalkozói díjból, a hitelező résszámláiból „a jóteljesítés biztosítékaul” az adós 5%-ot visszatart, amely összeg terhére jogosult az adós a hitelező vállalkozó által a jogszabályokban előírt határidőkön belül el nem végzett garanciális javításokat más alvállalkozóval elvégeztetni. A szerződések szerint a visszatartott összeget a garanciális bejárás

eredményes lezárását, illetve a jótállási határidő eredményes leteltét követően fizeti meg az adós a hitelezőnek.

Az első szerződés alapján az adós 25.202.000 forintot tartott vissza, míg a második szerződés alapján 1.700.000 forintot. Az első szerződés szerint a garanciális határidő 2008. 07. 04. napján járt le, míg a második szerződés szerint az 2012. június 10. napján jár le.

A hitelező álláspontja az volt, hogy a fentiek szerint visszatartott összegek már nem hátralékos vállalkozói díjkövetelésnek, hanem azok rendeltetésüknek megfelelően óvadéknak minősülnek, hiszen a megrendelő adós szavatossági igényeinek biztosítására került sor mindkét érintett szerződésben annak kikötésére. Az óvadékként kapott összeg viszont nem tartozik az adós gazdálkodó szervezet tulajdonába, így nem tartozik a felszámolási vagyona sem. A biztosíték (óvadék) összegét ugyanis az adós már a hitelező nevében, és annak tulajdonaként tartja nyilván. Mivel a 2007. január 19. napján létrejött vállalkozási szerződés csak 2008. július 4. napjáig kötelezte a hitelezőt biztosíték nyújtására, így az érintett 25.202.000 forintot neki, „minden felszámolási rangsoron” kívül kiadandó.

Az adós felszámolója észrevételében a kifogás elutasítását kérte. Álláspontja szerint a garanciális visszatartás bizonyos elemei megfelelnek az óvadékkal szemben támasztott jogszabályi követelményeknek. A konkrét esetben a tényleges visszatartás úgy történt, hogy a megállapodás szerinti garanciális összeg nem került a hitelezőnek átutalásra. Így az nem minősülhet óvadéknak, azt az adós nem is kezelte elkülönítetten, ilyen kötelezettséget a hitelezővel kötött vállalkozási szerződések megkötésekor sem kötöttek ki.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott 2010. január 12. napján kelt Fpkh.33/2009/8. számú végzésével a kifogást elutasította. A határozat indokolása szerint a hitelező és az adós között létrejött vállalkozási szerződésekben kikötött garanciális visszatartás az építőiparban szokásos jogintézmény, de nem azonos az óvadékkal. Ebből következően a hitelező által kiadni, illetve letétbe helyezni kért összeg osztható az egyéb - a Cstv. 4§-a értelmében a felszámolás körébe tartozó - adósi vagyona sorsát. A hitelezői követelés, mint pénzkövetelés pedig csak a felszámolás keretei között érvényesíthető. Így nincsen mód a már lejárt összeg kiadására, és a lejárt rész letétbe helyezésére sem. A hitelezői igény besorolása pedig megfelel a Cstv. 57.§-ban foglaltaknak, azt a felszámoló helyesen tekintette egyéb követelésnek.

Ez ellen a végzés ellen a hitelező terjesztette elő fellebbezést, és annak megváltoztatásával a kifogása teljesítését kérte. Fenntartotta, hogy a bejelentett hitelezői igénye óvadéknak minősül, amely a hitelező tulajdona, az az adós, mint birtokos vagyonaától külön kezelendő, és kizárólag a szerződésben írt célra használható fel. A másodlagos kérelme körében fenntartotta, hogy az óvadéokra a Cstv. a zálogjog szabályait rendeli alkalmazni.

Az adós a fellebbezésre tett észrevételében az elsőfokú végzés helybenhagyását kérte, annak helyes indokai alapján. Arra hivatkozott, hogy a hitelező követelése olyan

garanciális visszatartás, amely pénzkövetelésben testesül meg. A pénzkövetelés viszont csak a felszámolási eljárás keretei között érvényesíthető.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság érdemben helyesen rendelkezett a kifogás elutasításáról.

A konkrét esetben a felek közötti jogvita részben abban állt, hogy a felek közötti vállalkozási szerződésekben szabályozott a „jóteljesítés biztosítékául visszatartott” összeg az óvadéknak minősül-e, avagy sem.

A szerződésben kikötött biztosítékot tartalma szerint kell megítélni, s a biztosíték tartalmi elemeit kell vizsgálni ahhoz, hogy megállapítható legyen, óvadéknak minősíthető-e vagy sem. (BH.2003. 288 számú eseti döntés)

Óvadék esetében a felek abban állapodnak meg, hogy a jogosult kielégítési joga megnyíltakor az óvadékkal biztosított követelését az óvadék tárgyából közvetlenül kielégítheti (Ptk.271.§ (1) bekezdés). Az óvadéknak az a funkciója, hogy ha a kötelezett nem képes vagy nem akar a szerződésnek megfelelően teljesíteni, úgy erre az esetre az óvadék fedezetet nyújtson, a szerződésszegéskor tehát abból közvetlenül - a bírói út igénybevétele nélkül - kielégítést kereshessen.

A Legfelsőbb Bíróság a Gfv.X.30.285/2009/6. számú eseti döntésében – hasonló tényállás mellett – vizsgálta, hogy mi a jogi megítélése az építőiparban használt ún. „jóteljesítési garanciának”. Ennek körében kifejtette, hogy: „A kérdés megválaszolásánál abból kell kiindulni, hogy a jóteljesítési garancia a gazdasági életben kialakult olyan szerződéses kikötés, melyben a vállalkozói díj egy részére vonatkozóan a felek kifejezetten abban állapodnak meg, hogy az a vállalkozót megilleti, azonban a megrendelőnél marad a felek által meghatározott ideig, az összeg rendeltetése az, hogy – amennyiben a vállalkozó az esetleges hibás teljesítése miatt felmerült hibát nem javítja ki – a megrendelő a nála levő összegből a felmerülő javítási költséget igénybe veheti.

Az óvadékot a Ptk.270.§ (2) bekezdése szerint át kell adni az óvadék jogosultjának, az átadás fogalmát azonban igen széleskörűen határozta meg a törvény. A jóteljesítési garanciaként visszatartott összeg a vállalkozási szerződés teljesítése következtében megillette a felperest, az alperesnek ki is kellett volna fizetnie, csak a felek közötti megállapodás miatt maradt az alperesnél. Ez a rendelkezés megfelel a Ptk. 270.§ (2) bekezdésében meghatározott „átadás” fogalomnak.

Az óvadék célja ténylegesen a követelés kielégítésének biztosítása – azaz a teljesítés – , a vállalkozási szerződések esetén a visszatartott összeg célja a szerződés szerinti hibátlan teljesítés biztosítása, vagy a hibás teljesítés pénzzel történő reparációja.

Az óvadékból a jogosult kielégítést kereshet kielégítési joga megnyíltakor. A jóteljesítési garancia esetén ez az az időpont, amikor a vállalkozó a kijavítási, kicserélési kötelezettségét nem teljesítette, vagy a vállalkozó helyett mással kellett kijavíttatni a dolgot és ebben az esetben a megrendelő az őt ért joghátrányt közvetlenül

pénzzel egyenlíti ki a vállalkozót megillető, de a megrendelőnél maradt vállalkozói díjrészből.

A fent kifejtettek alapján az olyan „jóteljesítési garancia”, amely lehetővé teszi a megrendelő részére hibás teljesítés esetére a kijavítás költségeinek közvetlen érvényesítését a vállalkozói díjból visszatartott összegből, óvadékként funkcionál a (vállalkozási a szerződés) hibás teljesítésével kapcsolatos szavatossági jogok biztosítására.”

Ennyiben tehát az elsőfokú bíróság végzésében foglaltakkal az ítéletábra nem értett egyet.

Helyesen állapította meg ettől függetlenül az elsőfokú bíróság azt, hogy a kifogás tárgyát képező összeg az adós gazdálkodó szervezet vagyonába tartozik. E tényen nem változtat, hogy az óvadéknak tekinthető.

A jelen eljárásra irányadó, a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló, lényegesen az 1993. évi LXXXI. törvénnyel és az 1997. évi XXVII. törvénnyel módosított 1991. évi XLIX. törvény (többször módosított Cstv.) 4.§. /1/ bekezdése szerint a felszámolási eljárás körébe tartozik a gazdálkodó szervezet minden vagyona, amellyel a felszámolási eljárás kezdő időpontjában rendelkezik, továbbá az a vagyon, amelyet ezt követően az eljárás tartama alatt szerez.

A konkrét esetben a pénzügyi biztosíték, már a felszámolási eljárás kezdeményezése előtt az adós tulajdonába (kezelésébe)került, a felszámoló sem elkülönített számlán, hanem – nyilatkozatából kitűnően – a felszámolási vagyon részeként kezelte, így az a felszámolási vagyon része.

Ezért alaptalanul hivatkozott a hitelező arra, hogy a kifogás tárgyát képező összeg nem tartozik az adós felszámolási vagyonába.

Az állandó és egységes ítélkezési gyakorlatnak megfelelően az ilyen összeg visszakövetelésére a felszámolási eljárás keretein kívül, illetve a többször módosított Cstv.51.§. /1/ bekezdése szerinti kifogásos eljárásban akkor sincs törvényes lehetőség, ha az valóban jogalap nélkül, tartozatlanul megfizetett pénzüsszégként került a felszámolás alatt álló adóshoz (a Legfelsőbb Bíróság 2003/962. számú Elvi Határozata, Fpk.VI.33.465/1999/2., Fpk.VI.31.614/2000/2., Gf.II.31.411/2000/2. számú végzései). Annak sincs jelentősége az igényérvényesítés szempontjából, hogy a hitelező követelése miért vált utóbb „tartozatlan fizetéssé”. (Győri Ítéletábra Fpkhf.IV.25.625/2009/2.)

A kifogást előterjesztő tehát a felszámolási vagyonnal kapcsolatos pénzkövetelését kizárólag a többször módosított Cstv.28.§. /2/ bekezdés f./ pontja, illetve 37.§-a szerinti hitelezői igénybejelentés útján érvényesítheti, és az adós gazdálkodó szervezet vagyonából pedig tartozásokat csak a Cstv. 57.§-ának (1) bekezdésében meghatározott sorrendben lehet kielégíteni.

A hitelező a követelése besorolását pedig szintén kellő alap nélkül sérelmezte, megalapozatlan az az okfejtése, hogy az a Cstv. 57.§ (1) bekezdés b.) pontjába sorolható.

A Cstv. 38.§ (5) bekezdése rendelkezik arról, hogy ha az adós valamely kötelezettség biztosítására a felszámolás kezdő időpontjáig óvadékot nyújtott, akkor annak jogosultját milyen jogok illetik meg a felszámolás kezdő időpontja után. Így arról, hogy amennyiben az óvadék jogosultja a felszámolást elrendelő végzés közzétételétől számított három hónapon belül nem él a Ptk.271.§-a szerinti jogaival, akkor követelésének kielégítésére zálogjogosultként tarthat igényt.

E rendelkezésből következően azonban a felszámolási eljárásban privilegizált követelésként csak az óvadékkal biztosított követelés vehető figyelembe, maga az óvadék azonban nem. (BH1999. 35.) A konkrét ügyben a hitelező nem óvadékkal biztosított követelést érvényesít, hanem magára az óvadék összegére tart igényt, amely az adós követelését biztosította, és amelyre az adóst elszámolási kötelezettség terheli. Privilegizált (előnyös) besorolásra a hitelező nem tarthat igényt, ebből következően helyes volt a felszámoló által alkalmazott besorolás.

Mindezek alapján az ítéletábla az elsőfokú végzést a Cstv. 6.§ (3) bekezdés szerint alkalmazandó Pp.253.§ (2) bekezdése értelmében – a fenti indokolásbeli módosítással és kiegészítéssel – helybenhagyta.

Győri Ítéletábla Fpkhf.II.25.240/2010/2.szám